

**Niebo pełne życia,
czyli dlaczego i dokąd migrują ptaki.**

Prezentacja przygotowana przez stowarzyszenie Ptaki Polskie

Anioły, kosmici: PTAKI!

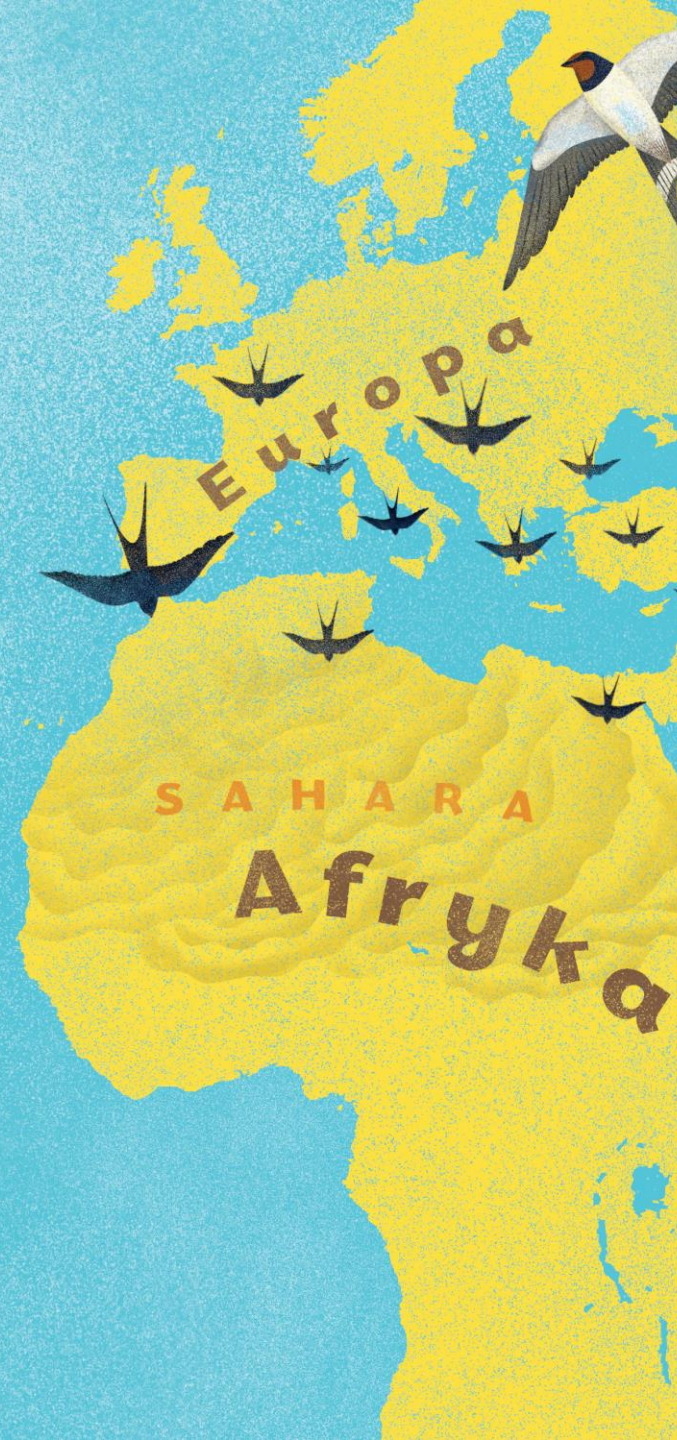
Jakież było zdziwienie pilota samolotu, gdy jesienią 1978 roku minął 30 łabędzi krzykliwych lecących na wysokości 8,2 kilometrów!

Podróżowanie to skomplikowana operacja. Ptaki muszą zdecydować kiedy wyruszyć, którądy lecieć, gdzie się zatrzymać, jak unikać niebezpieczeństw.

My ludzie, mamy od tego agencje podróży, ale ptaki mogą polegać tylko na sobie. Nie korzystają z samolotów, statków, pociągów... tylko z własnych skrzydeł.

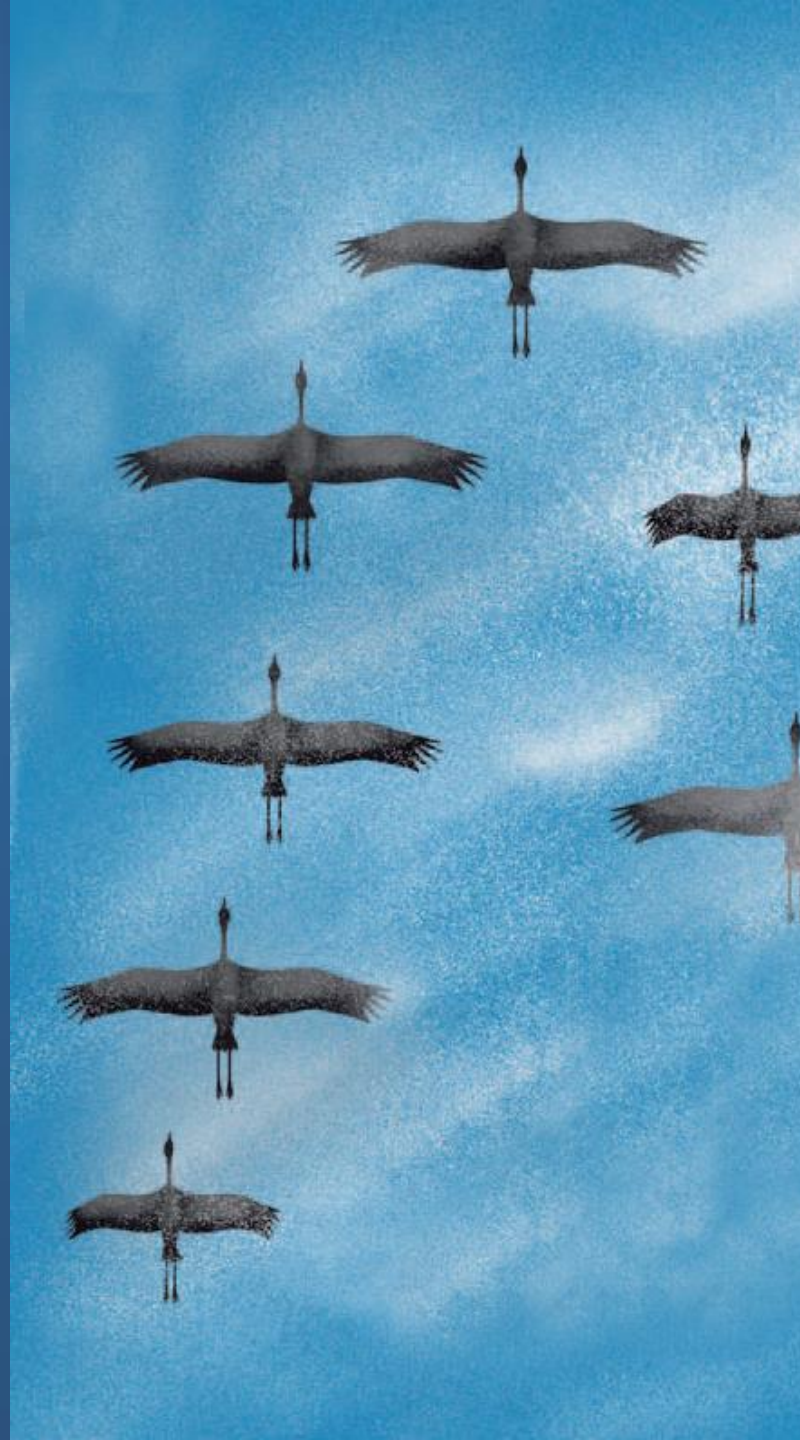
Wiele ptaków jest niemal w ciągłej podróży. Nasze jaskółki mogą lecieć w jedną stronę nawet 12 000 km!

Jedna z jaskółek przeżyła 18 lat i w tym czasie pokonała ponad 2 miliony kilometrów. To tak, jakby poleciała 5 razy na Księżyc i z powrotem.

Zatłoczone niebo...

- Każdej wiosny i jesieni niebo nad naszymi głowami wypełnia się stadami Wielkich Podróżników.
- Po raz pierwszy zarejestrowały to radary wojskowe 60 lat temu. Był to okres zimnej wojny i niezwykle obraz mocno rozpałił wyobraźnię wojskowych.
- Gdy Amerykanie wykluczyli próbę ataku, zaczęli przygotowywać się do odparcia inwazji kosmitów!
- Okazało się jednak, że to wielkie stada migrujących ptaków dawały tak dziwny obraz na radarach.
- **Do dziś obraz ptaków na radarach wojskowi nazywają Aniołami (Angels).**
- Blisko połowa z około 10 000 gatunków żyjących dzisiaj ptaków podejmuje sezonowe migracje. Niektóre na pieszo, inne w pław. Najczęściej jednak na własnych skrzydłach.
- Szacuje się, że na całej Ziemi około 50 miliardów ptaków każdego roku rusza w dłuższą lub krótszą, ale zawsze bardzo niebezpieczną drogę.
- Niektóre z tych, które lecą bez przerwy tysiące kilometrów przemierzając oceany i pustynie, zmieściłyby się w Twojej dłoni.

Dlaczego i dokąd odlatują ptaki na zimę?

- Naukowcy bardzo niedawno (bo zaledwie ponad 100 lat temu) uwierzyli w fenomen wielkich ptasich migracji. Dzisiaj wciąż jednak więcej jest tutaj tajemnic, niż udowodnionych prawd. Na przykład wciąż do końca nie wiemy, jak ptaki migrują – czym się kierują, w jaki sposób nawigują, jak planują swoje podróże, jak się komunikują. W przypadku niektórych gatunków ciągle też nie wiemy, dokąd lecą.
- Łatwiej odpowiedzieć na pytanie: Dlaczego ptaki migrują?
- Ale uwaga: wbrew temu, co najczęściej myślimy, bezpośrednim **problemem dla ptaków zwykle nie są niskie temperatury** (pióra są najlepszym materiałem izolacyjnym znanym na Ziemi!), **lecz dostępność pożywienia**.
- **Kolorowe wilgi i żołą albo jaskółki**, które na co dzień łowią mniejsze lub większe owady, zimą muszą odlecieć tam, gdzie dużych chrząszczy i ich gąsienic, pszczoł oraz much będzie pod dostatkiem.
- **Zimorodkowi**, który poluje na małe rybki, wystarczy, że znajdzie sobie kawałek niezamarzniętej rzeki lub strumienia. Nie musi ruszać w niebezpieczną podróż i pokonywać tysięcy kilometrów.
- **Kwiczoly**, które latem chętnie zjadają się tłustymi owadami, zimą w całości przestawiają się na owoce – i wcale nie przeszkadza im, że zostały tylko mrożone jabłka czy jagody.

Dlaczego i dokąd odlatują ptaki na zimę?

Migranci długodystansowi zwani też obligatoryjnymi – ptaki, które regularnie, bez wyjątku, każdej jesieni lub nawet u schyłku lata opuszczają nasz kraj i lecą na odległe zimowiska na południe i powracają wiosną. Najczęściej odlatują do **Afryki** lub przynajmniej w rejony Bliskiego Wschodu lub południowej Europy.

Dlaczego i dokąd odlatują ptaki na zimę?

Migranci krótkodystansowi – ptaki, które najczęściej migrują na małe odległości (czasami zaledwie kilkadziesiąt lub kilkaset kilometrów), zazwyczaj kierują się na zachód, a moment ruszenia w drogę uzależniają od aktualnej pogody. Wiele z tych ptaków, w związku z coraz łagodniejszymi zimami, zimuje na miejscu w Polsce, a jeśli się przemieszcza, to nie dalej niż do zachodniej, bądź południowo-zachodniej części kraju.

Dlaczego i dokąd odlatują ptaki na zimę?

Ptaki osiadłe – czyli ptaki, które są z nami przez cały rok – również w okresie zimowym.

Dołączają do nich też przybysze z północy, dla których Polska jest ciepłym krajem.

Każdy w swoim tempie...

- Nasze ptaki lecące na zimę do Afryki – pokonują dystans od 6000 do 12000 km.
- Spędzają w drodze średnio 88 dni w jedną stronę.
- Regułą jest, że wiosenny przelot jest mniej więcej o połowę szybszy niż jesienny.
- Nasze Kapturki jesienią podróżują ze średnią prędkością 85 km dziennie, a wiosną 162 km dziennie. Przeważnie tempo zwiększa się z upływem czasu. Innymi słowy, im bliżej celu, tym szybciej ptaki lecą. Jedynie spóźnialscy, od początku drogi narzucają sobie wyższe obroty.
- Pewien Rybołów przeleciał ze Szwecji do Afryki odległość 6742 km w czasie 45 dni, ze średnią prędkością 150 km dziennie. Tymczasem jego ziomek poszybował nad Europą w tempie 746 km dziennie.
- Pewna samica bociana z Niemiec obserwowana była przez 6 lat. W tym czasie dwa razy poleciała na zimowiska w okolicy równika, a cztery razy na dalekie południe Afryki. Najkrótsza trasa przelotu wynosiła 7598 km, a najdłuższa 13381 km.

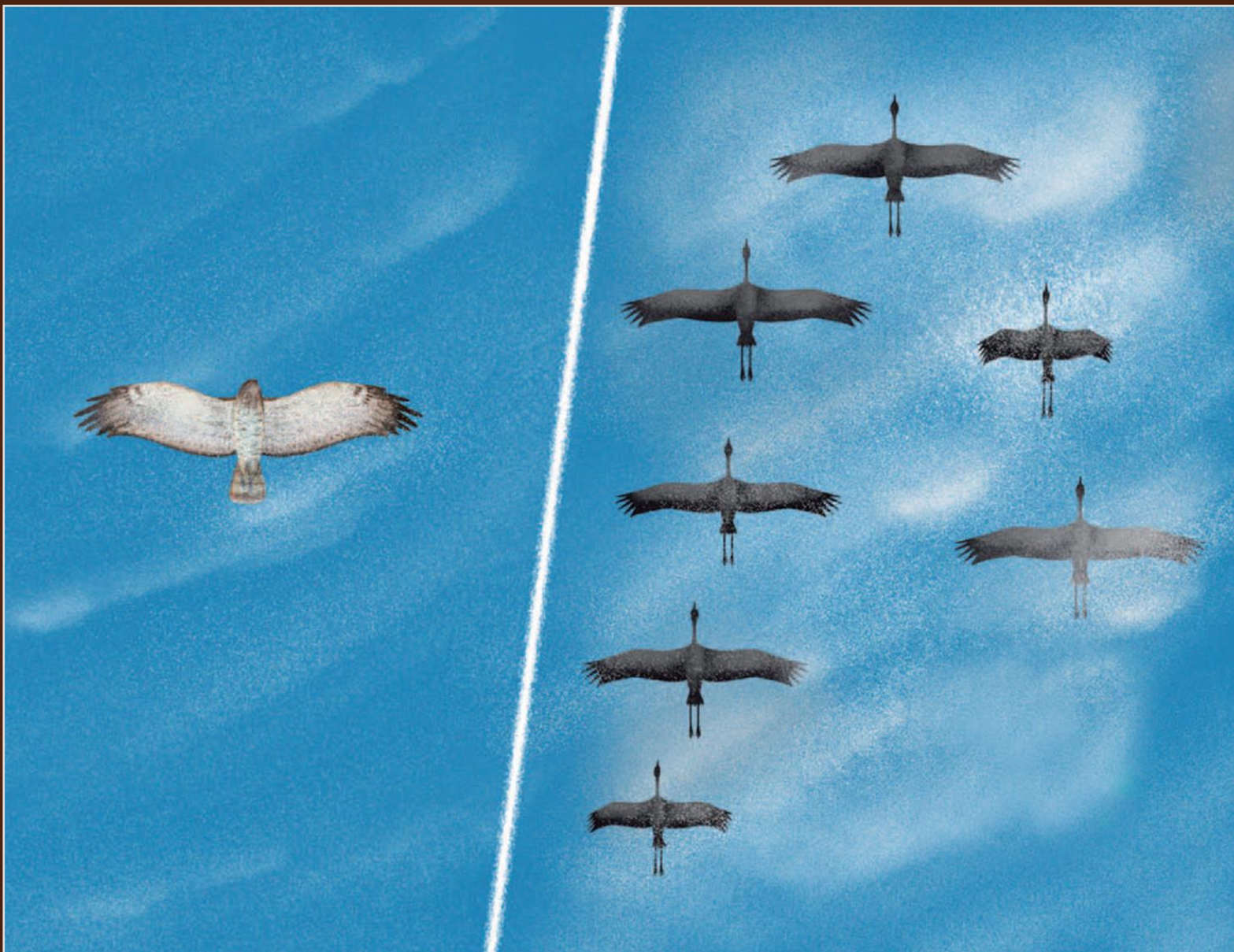

Długodystansowcy, czyli jak długo mogą latać ptaki bez odpoczynku

- Płatkonogi, różne brodzie, czajki i biegusy (zwane zbiorczo siewkami), kaczki, gęsi, łabędzie czy małe wróble – wszystkie one latają aktywnie, a w swoje migracje wkładają wiele wysiłku i energii.
- W przeciwieństwie do migrujących w relaksacyjnym stylu ptaków szybujących – np. bociany, żurawie, nie zależą od pogody. Oczywiście poza jej ekstremalnymi przejawami, czyli np. silnymi burzami.
- Lecące aktywnie ptaki mogą pomknąć na skróty i przelecieć nad najbardziej nawet nieprzyjaznymi terenami. Nie są też ograniczone wysokością. Przeciwnie – często wznoszą się na bardzo duże pułapy, gdzie znajdują szybkie prądy powietrzne ułatwiające im wędrówkę.
- Mogą lecieć w dzień i w nocy.
- Niektóre małe ptaki pokonują w ten sposób odległości po kilkanaście tysięcy kilometrów. Znacznie większe gęsi, kaczki i łabędzie latają typowo do 5000 km z częstymi postojami, co już jest na granicy ich możliwości.
- Bernikle obrożne robią przerwy co 6,5–7 godzin. Średnio co 450–500 km. Ale obserwowano już ciągłe przeloty na odcinkach 1300 km, które zajmowały gęsiom 14–19 godzin.

Samotnie lub w kluczach – ważne, aby dolecieć!

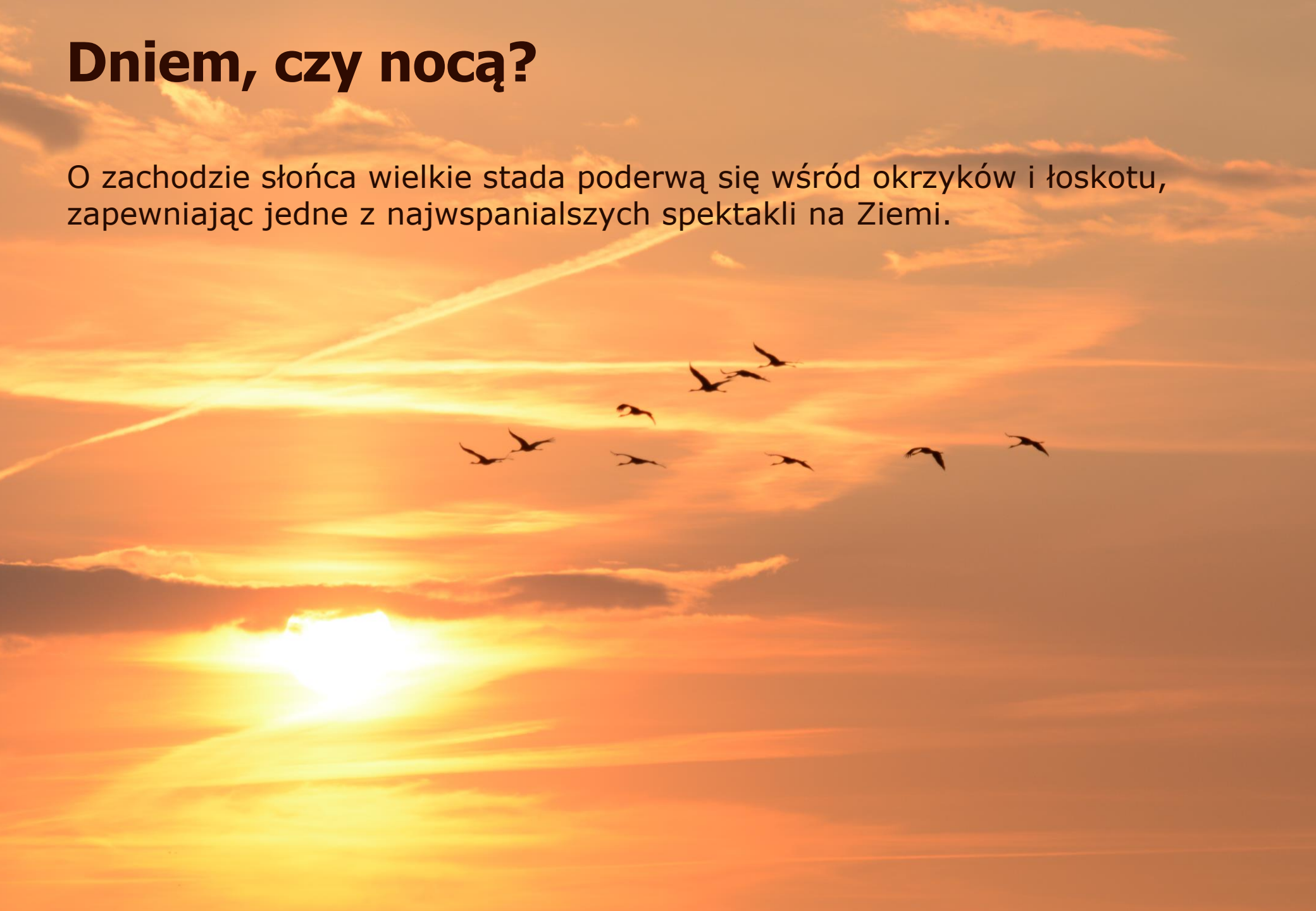
Dniem, czy nocą?

- W sezonie migracji największy ruch na niebie panuje do godzin porannych. Potem, aż do godzin wczesno popołudniowych będzie się stale zmniejszać. Wreszcie ptaki się zatrzymują.
- Oczywiście w środku przelotu nad wielką pustynią czy oceanem wszyscy są równi – i muszą kontynuować podróż, bez względu na porę. Może poza tymi, którzy w sytuacji awaryjnej mogą bezpiecznie wylądować na wodzie.
- Większość ptaków, szczególnie tych mniejszych, podróżuje nocą. Okazuje się, że wielki wysiłek w chłodnym, nocnym powietrzu kosztuje je mniej energii. Niższe temperatury chronią też ciężko pracujące ptaki przed przegrzaniem, a większa wilgotność – przed odwodnieniem.
- Migrujące ptaki z kolei mogą wykorzystać dzień po to, aby samemu coś zjeść.
- O zachodzie słońca wielkie stada poderwą się wśród okrzyków i łoskotu, zapewniając jedno z najwspanialszych spektakli na Ziemi.
- Skromne wróblaki podfruną z krzaka, na którym cichutko odpoczywały i po krótkiej chwili, w pojedynkę, dwójkami lub w małych grupach, znikną w dali, jakby się rozpuściły w powietrzu.

Dniem, czy nocą?

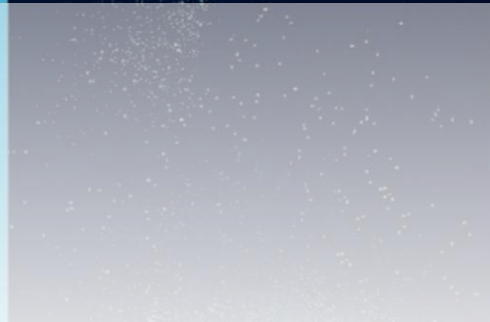
O zachodzie słońca wielkie stada poderwają się wśród okrzyków i łoskotu, zapewniając jedne z najwspanialszych spektakli na Ziemi.

Trudne migracje...

- Zmiany klimatu przyspieszają, a pogoda staje się coraz bardziej destrukcyjna i nieobliczalna.
- Z jednej strony mamy niszczycielskie ulewy i powodzie – z drugiej szybko postępujące pustynnienie.
- Proces ten szczególnie przybiera na sile w południowej Europie i w Afryce.
- Coraz większe obszary pustynne uniemożliwiają ptakom odpoczynek i posiłek oraz przedłużają przelot poza granice ich wytrzymałości.
- Zużycie i dewastacja środowiska naturalnego napędzają ubóstwo milionów ludzi.
- Ci najbardziej zdesperowani coraz częściej masowo zabijają migrujące ptaki.

Myśliwi, kłusownicy...

- Niestety w niektórych krajach wciąż popularne jest polowanie na ptaki.
- Coraz częściej tylko dla sportu.
- Szczególnie chętnie i licznie poluje się na ptaki wędrujące w rejonie basenu Morza Śródziemnego.
- Do ptaków strzela się zarówno wiosną, jak i jesienią.
- Ptaki zabijane są też przy użyciu siideł, prądu, gazów odurzających, lepów, wabi, zatrutego jedzenia.
- Według różnych szacunków może ginąć tam nawet miliard ptaków rocznie.

Sokoły też chcą jeść...

- Ptaki też mają swoich naturalnych wrogów – wszelkiej maści drapieżniki. Wiele z nich też odlatuje na południe. Poza tym na zimowiskach, a także po drodze czyhają lokalne drapieżniki.
- Sokoły skalne, lęgące się wokół Morza Śródziemnego, dopasowały nawet swój sezon lęgowy do jesiennej migracji innych ptaków.
- Inaczej niż reszta ptaków, zakładają lęgi właśnie jesienią, a swoje młode karmią drobnymi migrantami.

Poznaj Pokochaj Pomóż

www.ptakipolskie.pl
www.jestemnaptak.pl
www.bagnasadobre.pl
www.orlikgrubodzioby.org.pl
www.sklepnaptak.pl
www.facebook.com/ptakipolskie

Bagna są dobre!

Zapraszamy na film!

Dystrybucja

KINO ŚWIAT

